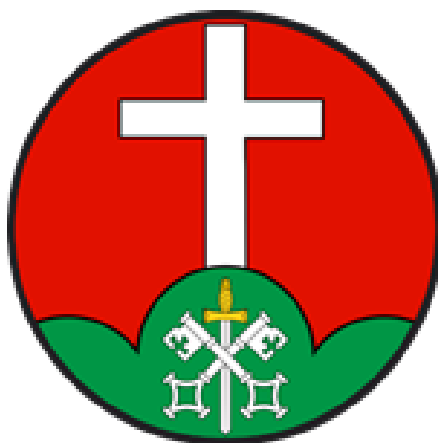

Gmina Brzyska

*„Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska
dla Gminy Brzyska za lata 2015 - 2017”*

Brzyska grudzień 2022

„RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY BRZYSKA ZA LATA 2015-2017”

WYKONAWCA:
Adam Czekański „Bio-San”
ul. Konarskiego 74
38-500 Sanok
e-mail: aczekanski@wp.pl
tel. 509 793 106

SPIS TREŚCI:

1. Wprowadzenie.....	6
2. Podstawa prawna opracowania	6
3. Cel i przedmiot opracowania.....	7
4. Ogólna charakterystyka Gminy Brzyska	7
4.1. Charakterystyka geograficzno-gospodarcza.....	7
4.1.1. Położenie administracyjne i powierzchnia	7
5. Cele i funkcje Programu	10
Cele główne przyjęte w „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brzyska na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022r.”.....	10
6. Realizacja zadań ekologicznych w 2015 - 2017 roku.....	24
7. Wnioski z analizy realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminie Brzyska	34
8. Monitoring Programu Ochrony Środowiska.....	36
9. Wykorzystane materiały i opracowania	40

Wykaz pojęć i skrótów

As – arsen
B(a)P – benzo(a)piren
BKP - Biuro Konserwacji Przyrody
BZT5 - biologiczne zapotrzebowanie tlenu
Cd – kadm
ChZT – chemiczne zapotrzebowanie tlenu
c.o. – centralne ogrzewanie
CO – tlenek węgla
C6H6 – benzen
CO2 – dwutlenek węgla
EE – edukacja ekologiczna
GL – jakość gleb
GO – gospodarka odpadami
GUS – Główny Urząd Statystyczny
GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych
H – klimat akustyczny
IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
IUNG – Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa
JCW – jednolite części wód
JCWPd – jednolite części wód podziemnych
KP PSP - Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
KPGO – Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KPZL – Krajowy Program Zwiększania Lesistości
LDWN – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) i pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00)
LN, – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00)
LZO – lotne związki organiczne
MA – mapa akustyczna
MEC – Miejska Energetyka Ciepła
Mg – megagram
m.s.c. – miejska sieć ciepłownicza
mpzp – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
Ni – nikiel
NO2 – dwutlenek azotu
O3 - ozon
OP – zasoby przyrodnicze
OSCh-R – Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSO – obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE – odnawialne źródła energii
OZW – obszary mające znaczenie dla Wspólnoty
PA – powietrze atmosferyczne
PAP – zapobieganie poważnym awariom
Pb – ołów
PD – poziom dopuszczalny
PEM – pola elektromagnetyczne
PEP – Polityka Ekologiczna Państwa

PIG – Państwowy Instytut Geologiczny
PIS – Państwowa Inspekcja Sanitarna
PIW – Państwowa Inspekcja Weterynaryjna
PM – pył drobny, (z ang. *Particulate Matter*)
PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska
POH – Program ochrony środowiska przed hałasem
POKzA – Program Oczyszczania Kraju z Azbestu do 2032
PONE – Program Ograniczenia Niskiej Emisji
POP – Program ochrony powietrza
POŚ – „Programu Ochrony Środowiska
Program Wojewódzki – „Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego”
Raport – Raport z wykonania „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brzyska na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022r.”.
RDLP – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW – Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM – Równoważna Liczba Mieszkańców
RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SM – kopaliny
SOO – specjalne obszary ochrony siedlisk
SO₂ – dwutlenek siarki
T – turystyka
UE – Unia Europejska
W – wody powierzchniowe i podziemne
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WM – wody morskie: przejściowe i przybrzeżne
WPF – Wieloletnia Prognoza Finansowa
WPGO – Wojewódzki plan gospodarki odpadami
WPOŚ – Wojewódzki program ochrony środowiska
WWA – wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne

1. Wprowadzenie

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brzyska (nazywany dalej Raportem) jest dokumentem sporządzanym co dwa lata w celu skontrolowania stanu realizacji zadań zaplanowanych w Programie Ochrony Środowiska. Źródłem informacji dla opracowania niniejszego dokumentu były następujące dane:

- dane i informacje udostępnione przez Urząd Gminy Brzyska , w tym uchwały budżetowe,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- BDL,
- WIOS w Rzeszowie.

Niniejszy dokument określa stopień realizacji zadań własnych Gminy Brzyska

2. Podstawa prawna opracowania

Podstawą opracowania „Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brzyska za lata 2015-2017 , (zwanego dalej Raportem) jest art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz.U. z 2021, poz. 1535 z późn. zm.). Zgodnie z art. 17 wyżej wymienionej ustawy Wójt Gminy sporządza program ochrony środowiska, a co 2 lata opracowuje się raporty z wykonania niniejszych programów. W związku z ustawą z Prawo ochrony środowiska, politykę ekologiczną państwa, zgodnie z którą opracowywane były programy ochrony środowiska, zastąpiono polityką ochrony środowiska, która m.in. winna być prowadzona za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Zgodnie z art. 14 ust. 1. wyżej wymienionej ustawy polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057.).

Wprowadzone zmiany przepisów prawnych zmieniły założenia i wytyczne metodyczne wg których został opracowany niniejszy dokument.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest raport z wykonania w latach 2015,2016,2017 celów i zadań zapisanych w dokumencie: „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brzyska na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022r.” (zwanym dalej POŚ), stanowiącym instrument długofalowego zarządzania środowiskiem oraz element ciągłości i trwałości działań władz Gminy na rzecz ochrony i zrównoważonego rozwoju środowiska.

3. Cel i przedmiot opracowania

Głównym celem Raportu jest ocena stopnia realizacji założonych celów oraz efektów działań zapisanych w „Programie ochrony środowiska”. Raport zawiera swoiste podsumowanie działań podjętych dla realizacji zadań i osiągnięcia celów określonych w Programie Ochrony Środowiska.

Zakres Raportu obejmuje:

- wykaz priorytetów ekologicznych przyjętych w Programie Ochrony Środowiska poddanych analizie,
- wykaz zrealizowanych przedsięwzięć wraz z poniesionymi kosztami,
- wnioski z monitoringu realizacji Programu,
- wskazanie głównych zagrożeń w realizacji Programu.

Źródłem informacji dla opracowania niniejszego dokumentu były m. in. dane i informacje udostępnione przez Urząd Gminy Brzyska. Za informacje dodatkowe posłużyły dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego.

Reasumując zasadniczym zadaniem, jakie niniejsze opracowanie ma spełnić jest analiza realizacji celów, priorytetów i w konsekwencji działań jakie stały przed samorządem gminnym w dziedzinie ochrony środowiska. Ich podjęcie i wykonanie ma na celu realizację międzynarodowych zobowiązań naszego kraju, a w szczególności, podjętych w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz w znacznej mierze wynikającej z nich Polityki Ekologicznej Państwa.

4. Ogólna charakterystyka Gminy Brzyska

4.1. Charakterystyka geograficzno-gospodarcza

4.1.1. Położenie administracyjne i powierzchnia

Po wdrożeniu reformy administracyjnej, od 1 stycznia 1999 roku Gmina Brzyska wchodzi w skład województwa podkarpackiego oraz powiatu jasielskiego. Gmina Brzyska leży w południowej części województwa podkarpackiego na terenie powiatu jasielskiego.

Gmina Brzyska stanowi jedną z jednostek pasa pogórzy karpackich, które niezależnie od przynależności administracyjnej do wschodniej części Małopolski bądź zachodnich fragmentów Podkarpacia, charakteryzują się dość zbliżonym potencjałem rozwojowym, wynikającym m.in. z ukształtowania terenu, dostępności transportowej czy uwarunkowań historycznych. Jednocześnie charakteryzuje ją potencjał do stania się miejscem rekreacji i aktywnego wypoczynku na skalę co najmniej lokalną. Przesądzają o tym zasoby środowiska naturalnego – z jednej strony posiadająca już swoją wyrobioną „markę” góra Liwocze ze stworzonymi na jej szczycie atrakcjami, z drugiej zaś możliwości, jakie płyną z zagospodarowania licznych wyrobisk poźwirowych na cele związane z szeroko pojętym wypoczynkiem. Gmina Brzyska leży w zachodniej części powiatu jasielskiego oraz województwa podkarpackiego, w odległości kilkunastu kilometrów od Jasła, stanowiącego główny ośrodek administracyjny, gospodarczy oraz usługowy dla jej mieszkańców. Gmina w całości leży na

obszarze Pogórza Ciężkowickiego, posiadając na swoim terenie jego najwyższy szczyt – górę Liwocz. W dużym uproszczeniu można przyjąć, że obszar jednostki rozciąga się pomiędzy szczytem wzniesienia a lewym brzegiem rzeki Wisłoki.

Przez gminę Brzyska nie przebiegają drogi kategorii wyższej niż powiatowa – DK73, łącząca zachodnią część Podkarpacia z autostradą A4, położona jest na przeciwnym brzegu Wisłoki. Obecnie trwają wstępne prace, zmierzające do daleko idącej modernizacji tego ciągu komunikacyjnego – jeden z wariantów obwodnicy Kołaczyc zakłada poprowadzenie drogi po lewym brzegu Wisłoki, przez terytorium gminy Brzyska. Gmina Brzyska leży w południowej części województwa podkarpackiego na terenie powiatu jasielskiego. Gmina położona jest w regionie Pogórza Środkowobeskidzkiego, w subregionie Pogórza Ciężkowickiego. Występuje tu zróżnicowanie terenu. Najwyższym wzniesieniem jest góra Liwocz (562 m.n.p.m). Na szczyt prowadzą szlaki turystyczne, m. in. z Jasła w kierunku Ciężkowic oraz z Przemyśla w kierunku Kołaczyc. W sposób szczególny przyciąga na górę Liwocz platforma widokowa, krzyż milenijny oraz stacje drogi krzyżowej. Gmina ma charakter rolniczy i położona jest daleko od dużych zakładów przemysłowych, co podkreśla jej walory turystyczne. Brzyska położona jest w dolinie rzeki Wisłoki. Od południa sąsiaduje z gminą Jasło i Skołyszyn, od zachodu z gminą Szerzyny, od północnego zachodu z gminą Jodłowa, od północnego wschodu z gminą Brzostek, a od wschodu z gminą Kołaczyc. Zajmuje ona obszar o powierzchni 4513 ha, który zamieszkiwany jest przez około 6487 osób. Gęstość zaludnienia wynosi 144 osoby/km² i jest ona prawie dwukrotnie wyższa od średniej województwa na terenach wiejskich (74 osoby/km²).

Powierzchnia gminy Brzyska w porównaniu do powierzchni innych gmin jest mała. Lasy - najistotniejszy element kraj obrazotwórczy - zajmują 23,3% ogólnej powierzchni gminy, natomiast grunty orne 68,6%, czyli dużo ponad połowę powierzchni gminy, w tym łąki około 6,5% i pastwiska 5,8%, sady 0,7%, grunty orne około 55,5%. Pozostałe tereny, w tym mieszkaniowe i komunikacyjne 8,1 %, co stanowi wielkość porównywalną z innymi gminami powiatu jasielskiego.

Gmina Brzyska składa się z 7 sołectw: Błażkowa, Brzyska, Dąbrówka, Kłodawa, Lipnica Dolna, Ujazd, Wróblowa. Gmina jest w całości zelektryfikowana. Posiada również rozbudowaną sieć gazową i telefoniczną. Na terenie gminy występują liczne wodociągi prywatne, zaopatrujące ludność w wodę. Pozostałe gospodarstwa zaopatrywane są w wodę ze studni głębinowych i kopanych. Występuje tu brak grupowych oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej. Ścieki odprowadzane są do przydomowych oczyszczalni ścieków oraz do zbiorników bezodpływowych. Układ sieci komunikacyjnej stanowią drogi powiatowe i gminne.

Na koniec 2020 r. gminę Brzyska zamieszkiwało – w zależności od źródła – 6 523 (GUS) lub 6 618 (UG) osób. W ciągu ostatnich 5 lat wystąpił nieznaczny spadek liczby ludności, co jest zjawiskiem widocznym także w skali całego województwa, powiatu, jak również większości z gmin stanowiących tło porównawcze. Najbardziej ludną miejscowością w gminie są Brzyska (2 274 mieszkańców na koniec 2020 r.), poziom 1000 osób przekraczała także Błażkowa. Zwraca uwagę fakt, że w okresie 2016-2020 wzrost liczby mieszkańców odnotowano w miejscowościach położonych najbliżej Jasła.

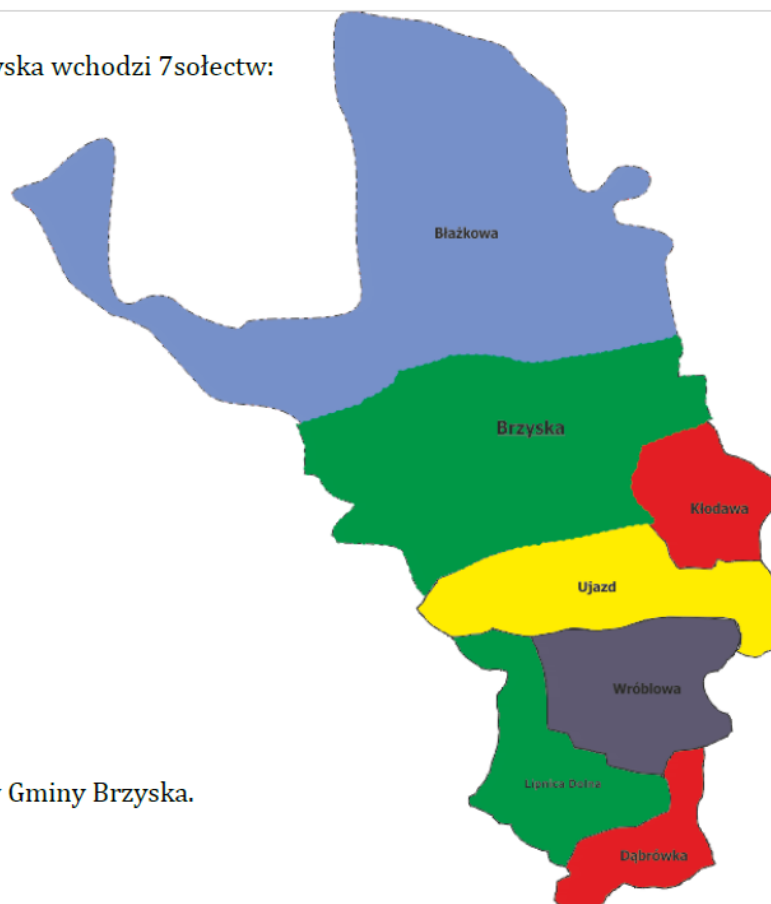
Poniżej na rysunku przedstawiono położenie gminy na tle powiatu jasielskiego – rys. nr 1.

Rysunek 1 Gminy wchodzące w skład powiatu jasielskiego

W skład Gminy Brzyska wchodzi 7 sołectw:

1. Brzyska
2. Błażkowa
3. Kłodawa
4. Ujazd
5. Wróblowa
6. Lipnica Dolna
7. Dąbrowka

Rysunek 2. Sołectwa w Gminy Brzyska.

4.1.2. Dane demograficzne

Ludność Gminy Brzyska na koniec grudnia 2017 roku liczyła 6 618, co stanowi około 5,7 % mieszkańców powiatu i 0,3 % mieszkańców województwa. Powierzchnia rozpatrywanego obszaru wynosi 45,13 km², co stanowi 5,43 % powierzchni powiatu jasielskiego oraz 0,35 % powierzchni województwa podkarpackiego. Gęstość zaludnienia jest wyższa od średniej gęstości zaludnienia w województwie podkarpackim 118 na 1 km² oraz w Polsce 122 na 1 km² i wynosi 143 na 1 km².

Tabela 1 **Liczba ludności**

Stan na dzień	Liczba ludności
31.12.2014 r.	6576
31.12.2015 r.	6583
31.12.2016 r.	6603
31.12.2017 r.	6618

Źródło: Urząd Gminy Brzyska, Ewidencja Ludności

5. Cele i funkcje Programu

Cele główne przyjęte w „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brzyska na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022r.”.

Strategia długoterminowa będzie stanowić podstawę planowania działań w zakresie ochrony środowiska w latach 2015-2018 na terenie gminy.

Strategia do roku 2018 została sformułowana w oparciu o ocenę stanu istniejącego, tendencje mające istotne znaczenie dla przyszłości gminy i najważniejsze kierunki rozwojowe. Została ona opracowana w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, dla których zdefiniowano długoterminowe cele i opisano strategię ich osiągnięcia.

Strategia Programu ochrony środowiska ma na celu zachowanie najcenniejszych elementów środowiska i poprawę jego stanu. Jako główne cele programu Gminnego przyjmuje się następujące priorytety:

1. OCHRONA I EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW WODNYCH - PRIORYTET 1
2. PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA - PRIORYTET 2
3. GOSPODARKA ODPADAMI - PRIORYTET 3
4. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU - PRIORYTET 4
5. POZYSKIWANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH I ENERGOOSZCZĘDNOŚĆ - PRIORYTET 5

6. OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZU ORAZ ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW - PRIORYTET 6
7. OCHRONA PRZED HAŁASEM - PRIORYTET 7
8. OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN - PRIORYTET 8
9. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I PRZYWRÓCENIE WARTOŚCI UŻYTKOWEJ GLEB - PRIORYTET 9
10. OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM - PRIORYTET 10

Ustalenia programu obejmują:

- 1) strategię ochrony i poprawy stanu środowiska, a w niej:
 - a) określone cele strategiczne
 - b) działania inwestycyjne i pozainwestycyjne ustalone w ramach, każdego z wyznaczonych celów średniookresowych lub długookresowych, ustalone według stopnia ważności dla realizacji Programu.
- 2) zarządzanie Programem, w tym: działania kontrolne realizacji Programu
- 3) koszty i źródła finansowania Programu (środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe).

5.1. Ochrona i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych - priorytet 1

Podstawowym celem jest – osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych. Osiągnięcie założonego kierunku będzie możliwe poprzez budowę , rozbudowę systemów kanalizacyjnych, modernizację oczyszczalni ścieków , a także propagowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, na terenach, dla których takie inwestycje są ekonomicznie uzasadnione. W zakresie zaopatrzenia w wodę będą modernizowane, budowane i rozbudowywane sieci wodociągowe oraz stacje uzdatniania wody.

Cele długoterminowe:

- Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.
- Zapewnienie odpowiedniej jakości wody do celów bytowo-gospodarczych oraz rekreacyjno-turystycznych .

Działania w kierunku osiągnięcia założonych celów:

- 1) Budowa oczyszczalni ścieków zgodnie z wymogami Unii Europejskiej
- 2) Budowa kanalizacji sanitarnej, zgodnie z planami inwestycyjnymi i projektowymi
- 3) Budowa szczelnych – zbiorników bezodpływowych z zapewnieniem kontrolowanego

wywozu ścieków ,

- 4) budowa przydomowych, przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na obszarach, na których prowadzenie zbiorczych systemów kanalizacyjnych jest ekonomicznie lub technicznie nieuzasadnione (obszary górskie, obszary z rozproszoną zabudową),
- 5) Stosowanie nowoczesnych stanowisk do składowania obornika i zbiorników na gnojówkę w gospodarstwach rolnych w celu ograniczanie zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa,
- 6) Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej dostarczającej ludności odpowiednio jakościowo wodę;
- 7) Modernizacja ujęć wód oraz stacji uzdatniania wody zgodnie z przepisami unijnych. (zgodnie z planami poszczególnym jednostek oraz gmin).

Działania nieinwestycyjnie:

- 1) prowadzenie systemu informowania społeczeństwa o planowanych i realizowanych działaniach w zakresie ochrony jakości wód, powiązanego z edukacją ekologiczną;
- 2) stosowanie zasad ujętych w Kodeksie Dobrych Praktyk Rolniczych mających na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem związkami azotu ze źródeł rolniczych;
- 3) pełne zewidencjonowanie zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni przydomowych oraz aktualizacja ewidencji i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania.

5.2. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska - priorytet 2

Cele długoterminowe:

▪ Cel nr 1 - Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego▪ Cel nr 2 - Zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wód i retencja .

Kierunki działań:

- **Ochrona przeciwpowodziowa, przeciwdziałanie skutkom suszy**

Działania inwestycyjne:

- 1) zapewnienie przepustowości cieków wodnych (przepusty, jazy, rowy itp.);
 - 2) utrzymanie naturalnego charakteru cieków poza terenami o zwartej zabudowie;
 - 3) wykonanie zabezpieczeń obiektów już istniejących (kompleksowe remonty, dostosowanie do obowiązujących standardów),
- **Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych**

Działania inwestycyjne:

- 1) prowadzenie prac zabezpieczających na obszarach osuwisk oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozwojem ruchów masowych ziemi,
 - 2) właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (wyłączenie z zabudowy, zadrzewianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne),
- **Zmniejszanie ryzyka i ograniczanie skutków poważnych awarii oraz zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego**

Działania inwestycyjne:

- 1) modernizacja zbyt wąskich odcinków dróg, którymi odbywa się transport materiałów niebezpiecznych;
- 2) przygotowanie parkingów i zjazdów na bezpieczne zatrzymywanie pojazdów przewożących materiały niebezpieczne,
- 3) likwidacja skutków osuwisk,

Działania nieinwestycyjnie:

- 1) wspieranie programów edukacji i informowania społeczeństwa w zakresie wystąpienia nadzwyczajnych sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa lub zdrowia, w tym wystąpienia poważnych awarii, ekstremalnych zdarzeń pogodowych (np. wichury, powódzie),

5.3. Gospodarka odpadami - priorytet 3

Gospodarka odpadami na terenie Gminy realizowana jest zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego (WPGO). WPGO został opracowany na lata 2012 – 2017 z perspektywą 2018-2023.

Podstawowe cele ekologiczne realizowane w ramach priorytetu dotyczą zwiększenia udziału odzysku lub recyklingu odpadów poprzez przyjęcie określonych limitów czasowych i ilościowych.

Cel:

- Cel nr 1 – Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów oraz optymalizacja systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Kierunki działań :

- redukcja ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenie udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi, recyklingowi i unieszkodliwianiu innymi metodami niż składowanie,
- wykorzystanie nowych technologii do zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych (np. suszarnie, spalarnie) – należy uwzględnić szczególnie przy budowie nowych oczyszczalni ścieków

Działania określone w WPGO dotyczą trzech grup odpadów tj. odpadów komunalnych (grupa 20), odpadów niebezpiecznych (grupy 01 - 19) i odpadów innych niż niebezpieczne (grupy 01 - 19). Planuje się działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczenia ich ilości i minimalizacji znaczącego oddziaływania na środowisko. Poniżej sformułowane kierunki działań są spójne z działaniami określonymi w WPGO, które określa szczegółowe cele, działania i przedsięwzięcia.

Działania inwestycyjne:

- 1) wspieranie wdrażania proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT) oraz zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych przy zastosowaniu zaawansowanych technologii (na terenie województwa kończą się możliwości rolniczego zagospodarowania osadów ściekowych i w najbliższej perspektywie należy już na poziomie gminnym szukać alternatywnych rozwiązań),
- 2) likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów;
- 3) rozwój istniejącego systemów segregacji odpadów

- 4) realizacja zadań w zakresie gospodarowania azbestem.

Działania nieinwestycyjnie :

- 1) intensyfikacja działań edukacyjno - informacyjnych promujących zapobieganie powstawaniu odpadów oraz właściwe postępowanie z wytworzonymi odpadami, w tym w szczególności w zakresie segregacji odpadów;
- 2) organizacja nowych i rozwój istniejących systemów zbierania odpadów, w tym odpadów komunalnych opartych o regiony gospodarowania odpadami (RGO), oraz odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych (małe i średnie przedsiębiorstwa), z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych (gospodarstwa domowe);

5.4. Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu - priorytet 4

Realizacja priorytetu powinna przyczynić się do zapewnienia wysokiej jakości powietrza, spełniającej wymagania ustawodawstwa Unii Europejskiej oraz do poprawy warunków życia ludzi i eliminacji zagrożeń ich zdrowia.

Cele:

- Cel nr 1 - Osiągnięcie oraz utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza atmosferycznego.
- Cel nr 2 - Przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Kierunki działań :

- **Ochrona powietrza atmosferycznego**

Działania inwestycyjne:

- 1) redukcja niskiej emisji poprzez: modernizację istniejących źródeł ciepła (poprawę sprawności w procesach spalania i stosowanie ekologicznych nośników energii),
- 2) termomodernizacja i termorenowacja budynków,
- 3) ograniczanie emisji komunikacyjnej i ochrona przed jej negatywnym oddziaływaniem. Modernizacja i bieżące utrzymanie dróg gminnych. Modernizacja dróg gminnych, tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego,

Działania nieinwestycyjne:

- 1) działania edukacyjne i promocyjne dotyczące upowszechniania wykorzystania odnawialnych źródeł energii, stosowania ekologicznych nośników energii, edukacja na temat szkodliwości spalania materiałów odpadowych różnego pochodzenia;
- 2) promowanie komunikacji zbiorowej i ruchu rowerowego szczególnie na terenach miejskich;
- 3) promocja gazu ziemnego oraz odnawialnych źródeł energii.

Ochrona klimatu

Działania inwestycyjne:

- 1) działania inwestycyjne w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza;
- 2) działania w zakresie gospodarki leśnej (zwiększanie lesistości - jeden ze sposobów pochłaniania CO₂) i rolnej (rozwój upraw energetycznych),
- 3) tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego poprzez budowę ścieżek rowerowych,
- 4) redukcja niskiej emisji poprzez: modernizację układów technologicznych kotłowni komunalnych i w obiektach użyteczności publicznej z wykorzystaniem paliw ekologicznych oraz sieci ciepłych, budowę sieci gazowych, termomodernizację i termorenowację budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,

Działania nieinwestycyjne:

- 1) propagowanie zwiększania wykorzystania paliw alternatywnych;
- 2) promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii, ogniwa fotowoltaiczne , kolektory słoneczne, pompy ciepła itp.

5.5. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych i energooszczędność - priorytet 5

Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2012 r., poz. 1059 z późn.

zm.) nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem energią elektryczną, obowiązek zakupu energii elektrycznej wytwarzanej na terytorium kraju z odnawialnych źródeł energii przyłączonych do sieci.

Konieczność wykorzystywania alternatywnych źródeł wynika głównie z potrzeby ograniczenia szkodliwych produktów spalania pierwotnych nośników (węgla i jego odmian) ograniczonej ilości źródeł kopalnych, jak również dążenia do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego poszczególnych regionów.

Cele:

- Cel nr 1 - Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto
- Cel nr 2 - Zmniejszanie energochłonności w procesach produkcyjnych

Kierunki działań:

Działania inwestycyjne:

- 1) budowa urządzeń i instalacji do produkcji energii opartych na źródłach odnawialnych:
 - a) energetyczne wykorzystanie biogazu (biogazownie rolnicze, biogazownie na oczyszczalniach ścieków, inne);
 - b) instalacje pomp ciepła;
- 2) inwestycje podnoszące efektywność energetyczną:
 - a) budowa energooszczędnych budynków mieszkalnych, biurowych i usługowych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii;
 - b) montaż kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych;
 - c) termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, bloków, domów - wymiana wyposażenia na energooszczędne.
- 3) budowa instalacji do pozyskiwania i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych m.in. z wykorzystaniem biomasy.

Działania nieinwestycyjne:

- 1) wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnych
- 2) dążenie do rozwoju ciepłownictwa w oparciu o wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (energia pochodząca z odpadów i niskoemisyjnych paliw, spalanie biogazu, biomasy, pompy ciepła, promieniowanie słoneczne, itp.),

- 3) systematyczne zwiększanie zaangażowania środków publicznych (budżetowych i pozabudżetowych) w realizację programów efektywności energetycznej;
- 4) podnoszenie świadomości z zakresu energetyki odnawialnej na poziomie lokalnym poprzez programy szkoleniowe w ramach systemu edukacyjnego;

5.6. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów - priorytet 6

Rezultatem realizacji priorytetu będzie zachowanie bioróżnorodności w ekosystemach leśnych i nieleśnych gminy, zapewnienie wypełniania przez las wszystkich funkcji, w tym zarówno ekologicznych jak i gospodarczych, zachowanie szczególnych walorów krajobrazu, zapewnienie funkcjonowania korytarzy ekologicznych, a także utrzymanie tradycyjnego krajobrazu wiejskiego przede wszystkim na terenach parków krajobrazowych, obszarach chronionego krajobrazu.

Ochrona przyrody, różnorodności biologicznej i krajobrazu realizowana będzie m.in. poprzez:

- ochronę najcenniejszych siedlisk przyrodniczych, gatunków flory i fauny z uwzględnieniem m.in. kryteriów Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000 oraz Programu działań na lata 2007-2013;
- sukcesywne opracowywanie planów zadań ochronnych dla obszarów NATURA 2000 oraz wdrażanie ustaleń tych planów,
- ochronę krajobrazu terenów wiejskich (na terenach tych promowany będzie rozwój rolnictwa ekologicznego i agroturystyki);
- stosowanie przepisów krajowych i wdrażanie Dyrektyw oraz Konwencji międzynarodowych dotyczących ochrony przyrody [2].

Cele:

- Cel nr 1 - Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków.
- Cel nr 2 Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej.
- Cel nr 3 - Utrzymanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych,
- Cel nr 4 – Edukacja ekologiczna

Działania :

Działania w zakresie ochrony przyrody oraz różnorodności biologicznej i krajobrazowej mają w większości charakter pozainwestycyjny są prowadzone w sposób ciągły i wykraczają poza

ramy czasowe określone dla Programu.

Działania pozainwestycyjne:

- prowadzenie szeroko zakrojonej edukacji ekologicznej (praca ciągła);
- propagowanie i wspieranie na obszarach cennych przyrodniczo działań zapewniających ludności dochody z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju (formy działalności przyjazne dla środowiska np. agroturystyka, rolnictwo ekologiczne, usługi ekosystemowe);
- dokumentowanie i tworzenie form ochrony przyrody obejmujących obszary i obiekty o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- opracowywanie i wdrażanie programów ochrony terenów zieleni
- utrzymaniu i wzmacnianiu istniejących form ochrony przyrody i krajobrazu;
- zintensyfikowanie działań na rzecz podnoszenia świadomości i wiedzy ekologicznej społeczeństwa, w tym szkolenia właścicieli lasów niepaństwowych nt. prawidłowych zasad zagospodarowania lasów i prowadzenia gospodarki leśnej oraz projekty informacyjne i edukacyjne;
- Utrzymanie czystości w miejscach o większym natężeniu ruchu turystycznego (park narodowy, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu)
- respektowanie ustaleń planów ochrony oraz prawnych zasad ochrony poszczególnych form ochrony przyrody.
- Przestrzeganie procedur lokalizacyjnych chroniących tereny cenne przyrodniczo przed przeinwestowaniem, sporządzanie planów zagospodarowania przestrzennego (wprowadzenie ograniczeń, ustalenie otuliny wokół cennych obszarów).
- Ograniczanie dzikiej turystyki i rekreacji. Budowa infrastruktury turystyczno - sportowej zimowej i letniej (wyciągi, kąpieliska, trasy jezdzieckie). Organizacja ścieżek przyrodniczo - edukacyjnych, utrzymanie istniejących ścieżek przyrodniczych, punktów widokowych. Utrzymywanie i tworzenie szlaków, turystycznych, miejsc wypoczynków i pól biwakowych.
- Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków.
- Wspieranie zwalczania kłusownictwa na zwierzyźnie i kłusownictwa rybackiego. Racjonalna gospodarka rybną w rzekach.
- Edukacja ekologiczna

Działania inwestycyjne:

- pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody (sukcesywnie, praca ciągła);
- wdrażanie programów ochrony terenów zieleni oraz krajobrazu w gminie (sukcesywnie);
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjno – turystycznej;
- zalesianie gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego;
- Ścieżki turystyczne , budowa trasa narciarskiej biegowej

5.7. Ochrona przed hałasem - priorytet 7

Głównym źródłem hałasu kształtującym klimat akustyczny jest hałas komunikacyjny występujący wzdłuż głównych ciągów dróg krajowych i wojewódzkich.

Do najistotniejszych problemów związanych z ochroną przed hałasem, niezbędnych do rozwiązania w gminie , należy niewątpliwie hałas komunikacyjny. Zwiększający się z roku na rok ruch pojazdów samochodowych na lokalnych ulicach gminy staje się coraz bardziej uciążliwy dla ich mieszkańców, zwłaszcza w dzielnicach, w których zlokalizowane są duże placówki handlowe oraz obiekty użyteczności publicznej. Wymaga to wprowadzania w pewnym zakresie reorganizacji ruchu na niektórych ulicach jak również wprowadzenia ograniczeń.

Stan techniczny dróg ma istotny wpływ na klimat akustyczny wokół nich oraz na ilość spalanej paliwa przez pojazdy samochodowe poruszające się po tych drogach, a tym samym decyduje on o poziomie ujemnego oddziaływania na środowisko w obszarze ich lokalizacji .

Należy zauważyć, że z uwagi na coraz surowsze wymogi stawiane nowym konstrukcjom pojazdów samochodowych (również pod kątem minimalizacji hałasu do środowiska) następuje stopniowe eliminowanie z ruchu drogowego hałaśliwych starych pojazdów. Jednak rosnąca w dużym tempie ilość pojazdów na drogach decyduje o pogarszaniu się sytuacji akustycznej wzdłuż dróg.

Problemy uciążliwości akustycznej podmiotów gospodarczych występują w niewielkim zakresie i mają charakter lokalny.

Cele krótkookresowe :

- Cel nr 1 – Zmniejszenie zagrożenia ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza komunikacyjnym na obszarach o największym zagrożeniu.
- Cel nr 2 – Zmniejszenie uciążliwości hałasu, poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Kierunki działań :

Zmniejszenie uciążliwości związanej z emisją hałasu do środowiska, a tym samym poprawa klimatu akustycznego na terenie gminy wymaga podjęcia szeregu zadań natury pozainwestycyjnej, jak i inwestycyjnej.

Działania inwestycyjne:

- 1) realizacja programów ochrony przed hałasem;
- 2) wspieranie i realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas komunikacyjny poprzez modernizację istniejącej infrastruktury drogowej ;
- 3) budowa ścieżek rowerowych;
- 4) stosowanie rozwiązań technicznych zapobiegających powstawaniu i przenikaniu hałasu do środowiska oraz środków zmniejszających poziom hałasu;
- 5) zabezpieczanie przed degradacją obszarów, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna;

Działania nieinwestycyjne:

- 1) preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów (właściwe planowanie przestrzenne), mogących powodować uciążliwość hałasową.
- 2) edukacja ekologiczna (np. promocja komunikacji zbiorowej, proekologiczne korzystanie z samochodów - carpooling, promocja pojazdów „cichych”);
- 3) wspieranie projektów służących ograniczeniu emisji do środowiska w tym projektów związanych z realizacją zadań wynikających z programów ograniczenia emisji hałasu oraz dostosowanie do wymogów najlepszych dostępnych technik.

5.8. Ochrona zasobów kopalin - priorytet 8

Ochronę złóż kopalin od strony organizacyjno-prawnej zapewniają przepisy ustaw odnoszące się do:

- korzystania z kopalin - Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 613);
- ochrony kopalin, zasad eksploatacji i rekultywacji – ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (tj. Dz.U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.);
- ochrony złóż jako zasobu przyrody - ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu

i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz.U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.) poprzez obowiązek ustalenia w planach zagospodarowania przestrzennego szczególnych warunków zagospodarowania oraz ustawa Prawo geologiczne i górnicze poprzez obowiązek ujawniania udokumentowanych złóż kopalin w dokumentach za zakresu planowania przestrzennego.

Jako priorytetowe kierunki działań w zakresie ochrony kopalin przyjmuje się m.in.: ochronę eksploatowanych złóż kopalin poprzez maksymalne wykorzystanie zasobów z zastosowaniem optymalnych metod i technologii, uszlachetnianie kopaliny oraz likwidację tzw. „dzikiej” eksploatacji kopalin oraz eliminowanie jej z terenów chronionych (w tym terenów rolniczych o wysokiej bonitacji gleb i obszarów leśnych) .

- Cel nr 1 – Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.
- Cel nr 2 - Racjonalne gospodarowanie zasobami surowców mineralnych wraz z minimalizacją wpływu eksploatacji na środowisko,

Kierunki działań :

Działania inwestycyjne:

- 1) kontynuacja działań w zakresie racjonalnej gospodarki zasobami kopalin i bieżącej rekultywacji terenów zdewastowanych i zdegradowanych w wyniku eksploatacji;
- 2) bieżąca rekultywacja i zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych;
- 3) poszukiwanie, rozpoznawanie i dokumentowanie zasobów surowców o szczególnym znaczeniu gospodarczym, służących rozwojowi i będących atutem regionu tj. gazu ziemnego oraz wód leczniczych i wód termalnych.

Działania nieinwestycyjne:

- 1) kontynuacja ochrony udokumentowanych złóż kopalin w dokumentach zakresu planowania przestrzennego;
- 2) eliminacja nielegalnego wydobycia surowców poprzez wzmocnienie systemu kontroli;

5.9. Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb - priorytet 9

Cele krótkookresowe:

- Cel nr 1 - Rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych.
- Cel nr 2 - Ograniczanie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe.
- Cel nr 4 - Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele.

Kierunki działań :

Działania inwestycyjne:

- 1) sukcesywna rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych w wyniku różnorodnej działalności, w tym eksploatacji surowców, składowania odpadów, spowodowanych czynnikami naturalnymi oraz rewitalizacja terenów przemysłowych.
- 2) bieżąca identyfikacja i likwidacja szkód powstałych w powierzchni ziemi (przekroczeń standardów ziemi i gleby)
- 3) unowocześnienie produkcji poprzez modernizację gospodarstw rolnych, postęp biologiczny, sprawną strukturę dystrybucji, zaopatrzenia, przetwórstwa i usług.

Działania nieinwestycyjne:

- 1) monitoring gleb ukierunkowany na rejestrowanie zmian powodowanych przez różnorodne ich użytkowanie (w tym nadmierną eksploatację) i kontynuowanie identyfikacji terenów o przekroczonych standardach jakości gleb;
- 2) wspieranie rolnictwa ekologicznego, przedsięwzięć rolno-środowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt;
- 3) wspieranie dobrych praktyk rolniczych i restrykcyjne przestrzeganie zasad dotyczących ochrony gleb w działalności gospodarczej;

5.10. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym - priorytet 10

Cele krótkookresowe

- Cel nr 1 –Monitoring pól elektromagnetycznych, oraz uzupełnianie bazy danych dotyczących źródeł promieniowania.
- Cel nr 2 – Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego

Kierunki działań :

Podstawowe kierunki działań w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym mają charakter nie inwestycyjny i dotyczyć będą prowadzenia badań określających skalę zagrożenia promieniowaniem.

Działania nieinwestycyjne:

- 1) preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych;
- 2) kontrola emisji promieniowania elektromagnetycznego do środowiska przy wydawaniu przez organy ochrony środowiska pozwoleń na emitowanie pól elektromagnetycznych przez linie i inne źródła pól elektromagnetycznych.

6. Realizacja zadań ekologicznych w 2015 - 2017 roku

W harmonogramie realizacyjnym przygotowanym dla Gminy Brzyska, poszczególnym celom strategicznym przyporządkowano konkretne zadania z oszacowaniem czasu ich realizacji (lub określeniem czy zadania mają charakter ciągły) oraz instytucje, które powinny je realizować lub współrealizować.

Obowiązujące akty prawne nakładają na organy administracji samorządowej szeroki zakres obowiązków dotyczących ochrony środowiska. Według definicji wyrażonej na przykład w art. 3, pkt. 15 ustawy – Prawo ochrony środowiska, organami ochrony środowiska są organy administracji powołane do wykonywania zadań publicznych z zakresu ochrony środowiska stosownie do określonej właściwości. Przepis art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska jako organ ochrony środowiska wskazuje m.in. wójta, burmistrza, starostę (jako organ samorządowy).

Poniżej w tabeli przedstawiono wykaz planowanych i zrealizowanych (w latach 2019-2020) zadań

ujętych w: „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brzyska na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022r.”.

Tabela nr 3 Wykaz zrealizowanych zadań ujętych w „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brzyska na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022r.”.

Zadanie	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Stopień realizacji	Poniesione koszty w 2015 r. [zł]	Poniesione koszty w 2016 r. [zł]	Poniesione koszty w 2017 r. [zł]
1. OCHRONA I EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW WODNYCH PROPRIETET 1					
Budowa oczyszczalni ścieków zgodne z wymogami Unii Europejskiej	Gmina	Działanie realizowane na bieżąco	b.d.	b.d.	
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina	Działanie zrealizowane	1048596,00		
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina	Działanie zrealizowane	379 212,79		
Budowa kanalizacji sanitarnej, zgodnie z planami inwestycyjnymi i projektowymi (planami Aglomeracji Kanalizacyjnych)	Gmina	Działanie zrealizowane	Dokumentacja – mapy 9000	Koncepcja kanalizacji 200579	Karta informacyjna kanalizacji 10135,60
Budowa szczelnych – zbiorników bezodpływowych z zapewnieniem kontrolowanego wywozu ścieków , budowa przydomowych, przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na obszarach, na których prowadzenie zbiorczych systemów kanalizacyjnych jest ekonomicznie lub technicznie nieuzasadnione (obszary górskie, obszary z rozproszoną zabudową)	Właściciele nieruchomości	Działanie realizowane na bieżąco	-	-	

„RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY BRZYSKA ZA LATA 2015-2017”

Stosowanie nowoczesnych stanowisk do składowania obornika i zbiorników na gnojówkę w gospodarstwach rolnych oraz realizacja innych działań inwestycyjnych mających na celu ograniczanie zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa,	Rolnicy indywidualni na terenie Gminy, Gmina Brzyska	Działanie realizowane na bieżąco	w ramach środków własnych,	w ramach środków własnych,	
Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej dostarczającej ludności odpowiednio jakościowo wodę; zgodnie z planami inwestycyjnymi i projektowymi poszczególnych jednostek, przedsiębiorstw i gmin, opracowywanie dokumentacji projektowych i technicznych,	Gmina	Działanie realizowane na bieżąco	w ramach środków własnych,	w ramach środków własnych,	
Modernizacja ujęć wód oraz stacji uzdatniania wody zgodnie z przepisami unijnych. (zgodnie z planami poszczególnym jednostek oraz gmin).	Gmina	Działanie realizowane na bieżąco	w ramach środków własnych,	w ramach środków własnych,	
2. PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA - PRIORYTET 2					
1) zapewnienie przepustowości cieków wodnych (przepusty, jazy, rowy itp.); 2) utrzymanie naturalnego charakteru cieków poza terenami o zwartej zabudowie; 3) wykonanie zabezpieczeń obiektów już istniejących (kompleksowe remonty, dostosowanie do obowiązujących standardów),	Gmina, WZMiUW, RZGW, UW, Powiat	Zadanie realizowane na bieżąco	w ramach środków własnych		
1) modernizacja zbyt wąskich odcinków dróg, którymi odbywa się transport materiałów niebezpiecznych;	UW, Powiat, Gmina	Zadanie realizowane na bieżąco	w ramach środków własnych		
Straże Pożarne - wydatki	Gmina	Działanie realizowane na bieżąco	109991,50	132788,67	122312,08

3. Obszar interwencji GO: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów					
modernizacja i dostosowanie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów do wymagań ochrony środowiska;	Gmina Brzyska	Zadanie realizowano na bieżąco	w ramach środków własnych		
Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy Brzyska	Gmina Brzyska	Zadanie realizowano na bieżąco	218376,64 zł	238675,48	284145,83
wspieranie wdrażania proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT) oraz zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych przy	Gmina Brzyska	Zadanie zrealizowano na bieżąco	w ramach środków własnych		
likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów	Gmina, WIOŚ	Zadanie zrealizowano na bieżąco	Koszt likwidacji dzikich wysypisk wchodzi w łączny koszt gospodarki odpadami	Koszt likwidacji dzikich wysypisk wchodzi w łączny koszt gospodarki odpadami	Koszt likwidacji dzikich wysypisk wchodzi w łączny koszt gospodarki odpadami
realizacja zadań w zakresie gospodarowania azbestem	Gmina	Zadanie zrealizowano na bieżąco		Dofinansowanie z WFOŚiGW	Dofinansowanie z WFOŚiGW
Całkowity koszt zrealizowanego zadania wyniósł	Gmina	Zadanie zrealizowano na bieżąco		20647,22	36995,91
4. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU – PRIORYTET 4					
Redukcja niskiej emisji poprzez: modernizację istniejących źródeł ciepła (poprawę sprawności w procesach spalania i stosowanie ekologicznych nośników energii),	WIOŚ	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych		
Termomodernizacja i termorenowacja budynków,	Gmina Brzyska /Powiat	Działanie realizowane na bieżąco			

„RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY BRZYSKA ZA LATA 2015-2017”

Termomodernizacja „ Głęboka modernizacja energetyczna budynków SP i Gim. W Błażkowej oraz Domu Ludowego w Kłodawie	Gmina Brzyska	Działanie zrealizowane			2295847,21
ograniczanie emisji komunikacyjnej i ochrona przed jej negatywnym oddziaływaniem. Modernizacja dróg gminnych, modernizację istniejących połączeń komunikacyjnych, remonty	Gmina Brzyska	Działanie zrealizowane			
Rozbudowa sieci gazowych , dalsza gazyfikacja gminy	Podkarpacka Spółka Gazownicza				
5. POZYSKIWANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH I ENERGOOSZCZĘDNOŚĆ – PRIORYTET 5					
Budowa urządzeń i instalacji do produkcji energii opartych na źródłach odnawialnych: 1) energetyczne wykorzystanie biogazu (biogazownie rolnicze, biogazownie na oczyszczalniach ścieków, inne);	Przedsiębiorstwa, Przedsiębiorstwa energetyczne Zakłady, inwestorzy indywidualni	Działanie nie realizowane	-		
Inwestycje podnoszące efektywność energetyczną: 1) budowa energooszczędnych budynków mieszkalnych, biurowych i usługowych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii; 2) montaż kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych; 3) termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, bloków, domów - wymiana wyposażenia na energooszczędne.	Przedsiębiorstwa, Przedsiębiorstwa energetyczne Zakłady, Gmina, inwestorzy indywidualni	Działanie realizowane na bieżąco			
Solary	Gmina Brzyska	Działanie realizowane na bieżąco	1039439,11	1503504,78	584046,26
Budowa instalacji do pozyskiwania i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych m.in. z wykorzystaniem biomasy.	Przedsiębiorstwa, Zakłady, inwestorzy indywidualni, Gmina	Działanie nie realizowane	-		

6. OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZU, ORAZ ZRÓWNO - WAŻONY ROZWÓJ LASÓW – PRIORYTET 6					
Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków.	Gmina Brzyska	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych		
Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej	Nadleśnictwo, Gmina Brzyska	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych Brak danych kosztowych		
Utrzymanie zadrzewień i zakrzaceń śródpolnych.	Gmina Brzyska	Działanie realizowane na bieżąco	200	1075	296
Edukacja ekologiczna. Współpraca z ośrodkami edukacji ekologicznej Parków Krajobrazowych, współpraca ze szkołami i organizacjami.	Gmina Brzyska	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych Brak danych kosztowych		
Aktualizacja Gminnego Programu Ochrony Środowiska Planu (co najmniej co 4 lata)	Gmina Brzyska	Działanie przewidziane do realizacji w 2022	-	-	-
7. OCHRONA PRZED HAŁASEM – PRIORYTET 7					
Realizacja programów ochrony przed hałasem	Powiat, Gminy, podmioty gospodarcze	Działanie nie realizowane	-		
Wspieranie i realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas modernizacja istniejącej infrastruktury drogowej;	Gmina Brzyska.	Działanie realizowane na bieżąco	74094,13	695264,39	787996,28
Budowa ścieżek rowerowych;	Gmina Brzyska.	Działanie nie zrealizowane	-		

„RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY BRZYSKA ZA LATA 2015-2017”

Stosowanie rozwiązań technicznych zapobiegających powstawaniu i przenikaniu hałasu do środowiska oraz środków zmniejszających poziom hałasu;	Gmina Brzyska.	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych Brak danych kosztowych
Zabezpieczanie przed degradacją obszarów, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna;	Gmina Brzyska.	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych Brak danych kosztowych
8. OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN – PRIORYTET 8			
Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.	Przedsiębiorstwa, Zakłady, Gmina. Podmioty gospodarcze, Powiat (koncesje) Urząd Górniczy	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych
Racjonalne gospodarowanie zasobami surowców mineralnych wraz z minimalizacją wpływu eksploatacji na środowisko,	Przedsiębiorstwa, Zakłady, Gmina. Podmioty gospodarcze, Powiat (koncesje) Urząd Górniczy	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych
9. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I PRZYWRÓCENIE WARTOŚCI UŻYTKOWEJ GLEB – PRIORYTET 9			
Rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych,	Przedsiębiorstwa, Zakłady, Podmioty gospodarcze, Powiat,	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych

„RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY BRZYSKA ZA LATA 2015-2017”

Ograniczanie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe.	Przedsiębiorstwa, Zakłady, Podmioty gospodarcze, Powiat, WIOŚ, RDOŚ	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych
Identyfikacja i likwidacja zagrożeń powierzchni ziemi.	WIOŚ, Przedsiębiorstwa, Zakłady, Podmioty gospodarcze, Powiat, Nadleśnictwa, RDOŚ	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych
Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele.	Powiat, Nadleśnictwa	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych
10. OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM - PRIORYTET 10			
kontynuacja monitoringu pomiaru pól elektromagnetycznych	WIOŚ, Gmina	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych
preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych;	Gmina, Powiat	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych Brak danych kosztowych

„RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY BRZYSKA ZA LATA 2015-2017”

inwentaryzacja źródeł elektromagnetycznych oraz rozeznanie jakie obszary podlegają ponadnormatywnemu promieniowaniu elektromagnetycznemu, kontrola emisji promieniowania elektromagnetycznego do środowiska przy wydawaniu przez organy ochrony środowiska pozwoleń na emitowanie pól elektromagnetycznych przez linie i inne źródła pól elektromagnetycznych	WIOŚ, Gmina, Powiat, UW	Działanie realizowane na bieżąco	Brak danych kosztowych Brak danych kosztowych
łącznie koszty realizacji w 2015, 2017 roku		Suma:	9 721 456,21 zł

7. Wnioski z analizy realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminie Brzyska .

Analizując stan środowiska w Gminie Brzyska na przestrzeni 2015 - 2017 roku można stwierdzić, iż uległ on poprawie. Priorytetem Gminy Brzyska w zakresie ochrony środowiska jest:

- kontynuacja zadań związanych z poprawą jakości powietrza i zmniejszenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów oraz budowa kanalizacji.

Na przestrzeni lat 2015-2017 nie stwierdzono wyraźnych różnic w zakresie oddziaływania różnych źródeł hałasu na środowisko. Głównym działaniem, jakie podjęto w Gminie Brzyska , w celu ochrony przed hałasem była przebudowa i modernizacja dróg, bieżące utrzymanie dróg, na działania te wydatkowana była kwota: 1 557 354,8zł.

Na przestrzeni 2015-2017 roku nie stwierdzono wyraźnych różnic w zakresie zanieczyszczenia powietrza. Ocenę również utrudnia brak wykonywania na terenie powiatu pomiarów poziomów stężeń zanieczyszczeń powietrza. W celu poprawy i ochrony powietrza atmosferycznego podjęto szereg działań inwestycyjnych: modernizację istniejących źródeł ciepła (poprawę sprawności w procesach spalania i stosowanie ekologicznych nośników energii), termomodernizację i termorenowację budynków, modernizację i bieżące utrzymanie dróg gminnych i powiatowych , zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej w gminie. Równolegle w tym zakresie były prowadzone działania nie inwestycyjne:

- działania edukacyjne i promocyjne dotyczące upowszechniania wykorzystania odnawialnych źródeł energii, stosowania ekologicznych nośników energii, edukacja na temat szkodliwości spalania materiałów odpadowych różnego pochodzenia;
- promocja odnawialnych źródeł energii.

Na działania inwestycyjne z tego zakresu w analizowanym okresie wydatkowano kwotę: 2 295 847,21 zł, natomiast w zakresie zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w Gminie Brzyska dało się zauważyć sporo działań wśród mieszkańców gminy, w ramach tego działania wydatkowano kwotę: 3 126 990,15 zł.

Ważnym zadaniem w Gminie Brzyska jest gospodarka wodno-ściekowa i w związku z tym realizacja zadań związanych z zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniu ścieków była najważniejszą w analizowanym okresie. Z uwagi na wysokie koszty budowy sieci wodno-kanalizacyjnych postęp prac w tej dziedzinie jest ściśle uzależniony od możliwości pozyskania środków zewnętrznych. Część inwestycji w tym czasie dotyczyła gospodarki wodno – ściekowej. Głównymi działaniami, jakie podjęto w Gminie Brzyska w ramach priorytetu „GOSPODARKA WODNO –ŚCIEKOWA. Rozbudowa zbiorowego systemu oczyszczania ścieków i zaopatrzenia w wodę” - w celu ochrony wód była budowa kanalizacji sanitarnej. Na ten priorytet wydatkowana kwota wynosiła: 1 268 310,6 zł.

W zakresie gospodarowania odpadami gminy Gminie Brzyska terminowo realizują zakładane cele. Kontynuowano wsparcie mieszkańców w działaniach na rzecz usuwania wyrobów zawierających azbest. Na podstawie inwentaryzacji ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy oraz informacji zbieranych corocznie od mieszkańców, do momentu aktualizacji inwentaryzacji, odnotowano zmniejszenie ilości wyrobów zawierających azbest. Program ten przynosząc wymierne efekty będzie kontynuowany w przyszłości.

Poprawia się również gospodarka odpadami komunalnymi. Na podstawie informacji zebranych od mieszkańców stwierdza się, że poprawia się gospodarka odpadami oraz selektywna zbiórka odpadów. Rośnie świadomość ekologiczna mieszkańców gminy w tym zakresie. Na zadania związane z optymalizacją systemu gospodarowania odpadami w 2015 - 2017 roku całkowita kwota wydatków wyniosła 1 106 290,2 zł .

W 2015 - 2017 roku w zakresie ochrony przyrody nie zaszły zmiany. Ochrona przyrody ukierunkowana jest na objęciu ochroną obiektów i terenów o wysokich walorach przyrodniczych, a także na tworzeniu możliwości właściwego korzystania z zasobów przyrody przez mieszkańców i turystów odwiedzających Gminę Brzyska.

W zakresie działań związanych z poprawą bezpieczeństwa: w ramach Obszaru interwencji PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA - PRIORYTET 2 - w 2015 – 2017 roku w ramach wydatków budżetowych Gminy Brzyska wydatkowano: 365 092,25 zł .

Realizacja Programu kształtuje się na wysokim poziomie zaawansowania. Ma na to wpływ wysoki stopień realizacji dużej części zadań. Przeważająca część zadań, jest wykonywana przez jednostki w ramach potrzeb oraz statutowej działalności – ich realizacja kształtuje się na dobrym poziomie. Duży stopień realizacji wykazują zadania z zakresu remontów i budowy infrastruktury drogowej, w zakresie termomodernizacji budynków oraz z zakresu ochrony przyrody i wielofunkcyjnego rozwoju zasobów leśnych – zadania te zostały zrealizowane w 100% . W większości były to zadania przyjęte do realizacji w 2015-2017 roku i zostały one zrealizowane w całkowitym stopniu . Niektóre zadania przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminie Brzyska jako zadania długoterminowe były realizowane na bieżąco w każdym roku objętym programem. Koszt realizacji zadań z zakresu ochrony Środowiska zrealizowanych w latach 2015 – 2017 na terenie Gminy Brzyska wynosił: 9721456,21 zł.

Zaleca się aby realizując zamierzenia Programu Ochrony Środowiska, kontynuować pozyskiwanie jak największej liczby partnerów inwestycyjnych oraz korzystać z zewnętrznych środków finansowania, gdyż wielkość inwestycji oraz koszty związane z ich realizacją znacznie obciążają budżet gminy. Pozyskanie zewnętrznych funduszy pomoże gminie na zrealizowanie znacznie większej ilości zadań, zwłaszcza z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz ochrony powietrza.

Dla lepszej harmonizacji działań w zakresie zrównoważonego rozwoju Gminie Brzyska opracowana zostanie w 2022 roku aktualizacja Programu Ochrony Środowiska definiująca zadania ochrony środowiska na kolejny okres planowania.

8. Monitoring Programu Ochrony Środowiska

Realizacja działań zaplanowanych w: „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brzyska na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022r.”, wymagała monitorowania oraz podjęcia natychmiastowych działań w przypadku pojawienia się rozbieżności między planowanymi rezultatami, a stanem osiągniętym w rzeczywistości. W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu sporządzania raportów z realizacji POŚ na podstawie, którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania oraz będą mogły być dokonane modyfikacje Programu.

Wskaźniki monitorowania realizacji zadań ujętych w w: „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brzyska na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022r.”, zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 4 Wskaźniki służące do monitoringu Programu Ochrony Środowiska. Źródło: „„Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brzyska na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022r.”. oraz obliczenia własne , dane GUS.

Wskaźnik	Jednostka	Dane za 2014 rok	Dane za 2017 rok	Źródło danych
Gospodarka wodno-ściekowa, jakość wód i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi				
jakość wód powierzchniowych	brak	Zły stan wód	Zły stan wód	WIOŚ Rzeszów
jakość wód podziemnych	klasa	II klasa – wody dobrej jakości	II klasa – wody dobrej jakości	WIOŚ Rzeszów
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	tys.m ³	0	0	Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych
Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy	km	0	0	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej na terenie gminy	osoba	0	0	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy	km	0	0	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	0	0	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Liczba przyłączy kanalizacyjnych	szt.	0	0	Główny Urząd
ścieki oczyszczane odprowadzone	tys.m ³	0	0	Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

„RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY BRZYSKA ZA LATA 2015-2017”

Wskaźnik	Jednostka	Dane za 2014 rok	Dane za 2017 rok	Źródło danych
	Ochrona powietrza, stan jakości powietrza, klimat akustyczny i promieniowanie elektromagnetyczne			
Stan jakości powietrza na terenie gminy (na terenie strefy podkarpackiej)	Klasa jakości powietrza	Klasyfikacja strefy podkarpackiej – kryterium ochrona zdrowia: dwutlenek azotu: klasa A; benzen: klasa A; ołów: klasa A; tlenek węgla: klasa A; arsen: klasa A; kadm: klasa A; nikiel: klasa A. pył zawieszony PM10: klasa C; pył zawieszony PM2,5: klasa C; benzo(a)piren: klasa C. dwutlenek siarki: klasa A ozon: klasa A	- Klasyfikacja strefy podkarpackiej – kryterium ochrona zdrowia: dwutlenek azotu: klasa A; benzen: klasa A; ołów: klasa A; tlenek węgla: klasa A; arsen: klasa A; kadm: klasa A; nikiel: klasa A. pył zawieszony PM10: klasa C; pył zawieszony PM2,5: klasa A; benzo(a)piren: klasa C. dwutlenek siarki: klasa A ozon: klasa A	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie
Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3 000 MHz uzyskanych dla punktu pomiarowego	[V/m]	<0,3	<0,3	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie
długość czynnej sieci gazowej ogółem w m	[m]	80 990	82 521	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
czynne przyłącza gazowe do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	[szt.]	1 291	1 304	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
ludność korzystająca z sieci gazowej	[mk]	5399	5 367	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań przez gospodarstwa domowe w MWh	[MWh]	2 027,1	2 427,6	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych

„RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY BRZYSKA ZA LATA 2015-2017”

Wskaźnik	Jednostka	Dane za 2014 rok	Dane za 2017 rok	Źródło danych
Lasy i tereny zieleni urządzonej				
Powierzchnia / ilość parków spacerowo-wypoczynkowych na terenie gminy	ha / szt.	0 / 0	0 / 0	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Powierzchnia / ilość zieleńców na terenie gminy	ha / szt.	0 / 0	0 / 0	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Powierzchnia zieleni ulicznej	ha	0	0	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Powierzchnia zieleni osiedlowej na terenie gminy	ha	0	0	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej	ha	0	0	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Żywopłoty na terenie gminy	m	0	0	Główny Urząd Statystyczny
Nasadzenia drzew na terenie gminy	szt.	0	0	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Nasadzenia krzewów na terenie gminy	szt.	0	0	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Ubytki drzew na terenie gminy	szt.	0	0	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Powierzchnia lasów na terenie gminy	ha	1 124,55	1 131,56	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Lesistość	%	25,0	25,1	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych
Obszary chronione				
Obszary NATURA 2000	szt.	2	2	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie
Liczba pomników przyrody ustanowionych na terenie gminy	szt.	6	6	Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych

9. Wykorzystane materiały i opracowania

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2022 poz. 1260);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 699 z późn.zm.);
3. Ustawa z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 855 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 916 z późn.zm);
5. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1079);
6. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1297.z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2021 poz. 247 z późn.zm.)
8. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane (t.j. Dz.U. 2022r. poz. 88 z późn. zm.)
9. Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. Dz. U. z 2022 r. poz. 503. z późn. zm.)
10. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1072. z późn.zm.)
11. Ustawa z dnia z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2163 z późn.zm.)
12. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (t.j. Dz.U. 2022 r. poz. 974.)
13. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r. poz. 2294).
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t. j. Dz.U. z 2014 r. poz. 112).
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448).
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2021 r. poz. 1555).
17. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t. j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1839).
18. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz.U. 2019 poz. 1311).
19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031).
20. Dostępne strony internetowe:
21. <http://isap.sejm.gov.pl>
22. <http://natura2000.gdos.gov.pl>
23. www.kp.org.pl
24. www.pois.gov.pl

25. www.sejm.gov.pl

26. www.stat.gov.pl

Polityki, programy, plany i inne dokumenty rządowe:

1. Polityka leśna państwa (Dokument powstał w konsekwencji uchwalenia w 1991 r. ustawy o lasach i przyjęcia Polskiej Polityki Kompleksowej Ochrony Zasobów Leśnych (1994 r.), Krajowego Programu Zwiększania Lesistości (1995 r.) oraz Strategii Ochrony Leśnej Różnorodności Biologicznej (1996 r.). Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów 22 kwietnia 1997 r.
2. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.” (Uchwała nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r. w sprawie przyjęcia Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.”).
3. Krajowy Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (V AKPOŚK przyjęty przez Radę Ministrów 31.07.2017 r.).
4. Program ochrony różnorodności biologicznej: SIEĆ NATURA 2000.

Programy, plany, rejestry, dane administracji rządowej i samorządowej województwa i powiatu:

- Stan środowiska za lata: 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 (WIOŚ Rzeszów)